

Aşağıdaki metin CPT'nin 2-14 Eylül 2001 tarihleri arasındaki Türkiye ziyareti raporunun İmralı Cezaevi ile ilgili bölümünün çevirisidir. –

D. İmralı Kapalı Cezaevi

78. CPT'nin delegasyonu, İmralı Kapalı Cezaevine, kurumun tek tutuklusu olan, Abdullah Öcalan'a gösterilen muameleyi ve tutukluluk koşullarını tekrar gözden geçirmek üzere bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Şimdiden altını çizmek gerekiyor ki Sayın Öcalan'a yönelik herhangi bir fiziksel kötü muamelenin olduğuna ilişkin hiçbir delil edinmemiştir. Daha genel olarak, kendisi delegasyona hem cezaevi personeli ve hem de kurumun müdürü ile ilişkilerinin düzgün olduğunu söylemiştir.

79. Ziyaretin sonunda, 14 Eylül 2001'de yapılan açıklamada Sayın Öcalan'ın tutukluluk koşullarına ilişkin delegasyonun yaptığı ilk gözlemleri CPT Başkanı ortaya koymuştur. Açıklamanın ilgili paragrafları aşağıda tekrarlanmaktadır:

“Delegasyon Abdullah Öcalan'a uygulanan muameleyi gözden geçirmiştir ve bununla ilişkili olarak birkaç özgün belirlemeler yapmak istemektedir. Başlangıç itibari ile materyal tutukluluk koşullarının genel olarak hala çok iyi olduğunu söylenmelidir. Fakat, delegasyon kendisine verilen radyonun daha geniş radyo dalgaları ve özellikle de kısa dalga sunmasını önerir. Ötesinde, kendisinin bir televizyon almasına izin verilmesi arzu edilen bir şeydir. Bu tedbirler istisnai tutukluluk koşullarının potansiyel olumsuz etkilerini gidermede yardımcı olacaktır. Türkiye'de ki tüm diğer tutuklular gibi, Abdullah Öcalan'ın da düzenli bir şekilde telefona ulaşımına izin verilmelidir; İmralı Cezaevinin uzak mekanı göz önüne getirildiğinde sadece akrabalarına telefonla ulaşım değil avukatları ile de telefonla ulaşması uygundur. Ziyaret esnasında biraraya getirilen bilgiler ışığında, delegasyon kendisinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve avukatları ile gizlilik içinde mektuplaşabilmesine izin verilmesi gerektiğini vurgulamak zorundadır.

Dahası, delegasyon CPT tarafından daha önce yapılan kendisinin hücresi ile yan oda arasında günün belli bir bölümünde özgür bir şekilde gidip gelmesine izin verilmesi önerisini tekrarlar. Ziyaret esnasında toplanan bilgiler bunun hiçbir şekilde güvenliği tehlikeye atmayacağını onaylamıştır.

Delegasyon, iki yıl ardından mevcut tıbbi kontrol prosedürlerin gözden geçirilmesinin zamanı geldiğini düşünmektedir. Düşüncesine göre, mevcut durumda varolan sürekli değişken doktorların gerçekleştirdiği kalıplaşmış kontrollerin düzenli, başlangıçta 15 günde bir, aynı doktorla yapılacak olan tıbbi konsültasyonla değiştirilmesi gerekmektedir. Bu anlamlı bir doktor/hasta ilişkisinin gelişmesine ve sürekliliğine izin verir. Bu doktor, uzmanların müdahalesini koordine etmelidir. Tabii ki, delegasyon adada her zaman acil yardım yapabilecek birilerinin var olduğunu farketmektedir.

Delegasyon aynı zamanda Abdullah Öcalan için yapılan mevcut istisnai tutukluluk düzenlemelerinin müddetsiz bir biçimde devam etmesine izin verilemeyeceğinin altını da çizmek ister. CPT'nin standart tavsiyelerine paralel olarak kendisi mümkün olan en yakın bir fırsatta başka tutuklularla ilişkiye geçebileceği ve daha geniş aktivitelerin mümkün olabileceği bir ortama entegre edilmelidir.”

80. 19 Aralık 2001'deki yanıtlarında delegasyon tarafından nerdeyse ortaya konan tüm noktalara karşı Türk yetkililerinin muhalefet yaklaşımı gösterdiğini CPT esefle belirtti. Böylesi bir yaklaşım Sayın Öcalan'ın istisnai tutukluluk koşullarını ve bunların sağlığı üzerindeki potansiyel olumsuz etkilerini göz önünde bulundurmamaktadır.

Türk yetkililerinin cevabında Sayın Öcalan'a daha geniş radyo kanallı bir radyo verilmesi önerisine bir yanıt verilmemiştir; bu sadece önerinin reddi olarak algılanabilir. Dahası, delegasyon Sayın Öcalan'ın bir televizyon "elde etmesine" izin verilmesinin arzu edilen bir şey olduğunu açıklamıştır; bu öneriye karşı getirilen argümanlar ikna edici değildir. F-tipi cezaevlerinde ki mahpuslar, yüksek güvenlik riski teşkil edenler de dahil (ve böylece tek başlarına tutulanlar), kendi hücrelerinde kullanılmak üzere televizyon satın almalarına izin verilmektedir. CPT Sayın Öcalan'a neden daha farklı davranılması gerektiğinin nedenini görememektedir (hiçbir zaman devletin ona bir televizyon alması gerektiği belirtilmemiştir).Televizyona ulaşımı ve radyoya daha iyi ulaşımı bir noktaya kadar hücre dışı toplumsal aktiviteler programının İmralı'da olmayışını telafi edebilir (F-tipi cezaevlerinin aksine).

81. Uygulama ve Tutukevi Kurumları Kanunu'na yapılan yeni düzenlemelerin kabulü ile (Madde 155-a) bütün mahpuslar, statüleri ve kategorileri ne olursa olsun, hafta da bir kez akrabaları ile konuşabilirler. Bu hak en azından belli bazı F-tiplerinde uygulanmıştır. Delegasyonunun Sayın Öcalan ile yaptığı tartışmalar ışığında kendisinin telefon ulaşımından memnun olacağı kesindir. Bundan da öteye, İmralı Kapalı Cezaevinin çok uzak mekanı da göz önünde bulundurulduğunda böylesi bir ulaşımın sağlanması yukarıda belirtilen kanunun deklere ettiği amaçları çerçevesinde olacağı açıktır. Sayın Öcalan'ın avukatları ile telefon üzeri ulaşımı ise hem İmralı Kapalı cezaevinin uzak mekanı ve hem de adaya ulaşımın hava koşulları nedeni ile mümkün olmadığı durumlarla tamamı ile izah edilebilir.

82. Türk yetkilileri CPT'nin tavsiye ettiği Sayın Öcalan'ın kendi hücresi ile yan oda arasında günün belli bir bölümünde özgürce gidip gelmesini red etmeye devam etmektedir. Böylesi bir tedbiri "lüks bahsetme" olarak nitelendirmek yanlıştır. Tersine, günün belli bir bölümünde Sayın Öcalan'ın yaşadığı alanın bu çok mütevazı genişletilmesi sağlığının güvenliğinin korumak açısından önemlidir. Bu "aynı statüde olan diğer tehlikeli mahpuslardan ayırt edici ayrıcalıklı bir davranış" anlamına gelmez, ama tam tersine bu mahpusa uygulanan eşsiz ağırlıktaki izolasyon rejimi göz önüne bulundurulduğunda anlaşılır bir yaklaşım olur. Dahası, Komite'nin tavsiyesine karşı geliştirilen güvenlik bağlantılı argümanlar ikna edici değildir. Varolan olanaklar Sayın Öcalan'ın hücresi ile yan oda arasında özgürce gidip gelebileceği zamanlarda sürekli personel gözetiminde tutulmasını sağlayıcı niteliktedir. Bahsedilen alanda kendisi ile cezaevi elemanları arasında olası kavga çıkması açısından ise CPT bu olasılığın kendisinin dışarı egzersiz alanına çıkarkenden (yan odadan geçmesini gerektirmektedir) neden daha fazla olduğunu görememektedir.

CPT delegasyonu tarafından yapılan Sayın Öcalan'ın radyo ve televizyona ulaşımını, telefona ve yan odaya olan ulaşımını içeren önerilerine yönelik Türk yetkililerinin yukarıda ortaya konulanlar ışığında tekrar gözden geçirmesi için ısrar eder.

83. Delegasyonun tıbbi kontrol prosedürlerine ilişkin gerçekleştirdiği öneriler görülen o ki yanlış anlaşılmıştır. Delegasyon günde iki kez sürekli değişen doktorlar tarafından gerçekleşen tıbbi kontrolün günde bir kereye indirgenmesini önermemiştir; bu yüzeysel kontrollerin düzenli bir şekilde, başlangıçta 15 günde bir aynı doktorla olmak üzere tıbbi

konsültasyonların yapılmasını önermiştir. Delegasyonun belirttiği gibi bu doktor/hasta arasında anlamlı bir ilişkinin sürekliliğine izin verir. **CPT mevcut günlük tıbbi kontrollerin 15 günde bir aynı doktorla gerçekleştirilecek olan derinlemesine tıbbi konsültasyonlarla değiştirilmesini tavsiye eder. Uzmanların müdahalesi bu doktor tarafından koordine edilmelidir ve aynı zamanda bu doktor cezaevinde bulunan tıbbi olanakların durumu ve ilaçların varlığının yeterliliği açısından da sorumlu olmalıdır. Öncesinden bu yeni yaklaşımın kaynağı ve nedenleri Sayın Öcalan'a 15 günlük tetikleri yapmakla tayin edilen doktor tarafından tamamı ile izah edilmelidir. Aynı zamanda, adada acil servis yapabilecek birilerinin her zaman hazır olması sağlanmalıdır.**

84. Sayın Öcalan'ın materyal tutukluluk koşulları genel olarak çok iyi kalmıştır. Fakat, delegasyon Türk yetkililerinin geçmişte verdiği bilgilerin aksine hücrede bulunan temizlik olanaklarının belden aşağısı için bir şeyle kapatılmasının sadece duşu kapsadığını fakat tuvaleti kapsamadığını not eder. **CPT belden aşağı yapılacak bir görüntünün tuvaleti de kapsayacak bir şekilde uzatılarak cezaevi personelinin direk görünümünden çıkarılmasını tavsiye eder.**

85. Geleceğe ilişkin ise CPT delegasyonu “mahpus Öcalan'ın süresiz bu cezaevinde tutulamayacağını söylememiş” fakat daha çok kendisi için yapılan mevcut, istisnai tutukluluk düzenlemelerinin süresiz devam edilmesine izin verilemeyeceğini söylemiştir.

Sayın Öcalan su anda hücre hapsinde üç yıldan daha uzun bir süreden beri tutulmaktadır. CPT bu mahpusa Türk yetkilileri tarafından böylesi bir rejimin uygulanma sebeplerini not etmiştir. Fakat, orantı prensibi varolan bir durumun gereklilikleri ile hücre hapsi tipi bir rejimin uygulanması arasında bir dengenin kurulmasını gerektirmektedir ki böylesi bir tedbir ilgili kişi açısından çok zarar verici sonuçlar doğurabilir. Hücre hapsi, bazı durumlarda, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele anlamına gelebilir; her koşu altında tüm hücre hapsi biçimleri mümkün olduğu kadar kısa olmalıdır. Senelerce kişileri hücre hapsinde tutmak hiçbir koşul altında izah edilemez.

86. CPT'nin delegasyonu ziyaret sonunda Sayın Öcalan'ın en yakın bir fırsatta diğer başka tutuklularla ilişkiye geçebileceği ve mümkün olan daha geniş aktivitelerin olduğu bir ortama entegre edilmesi gerektiğini netice olarak ortaya koymuştur. Eğer Türk yetkilileri belirttikleri nedenlerden dolayı onun başka bir cezaevine transfer edilmesinin şu an mümkün olmadığına yönelik kesin bir sonuca ulaşımlarsa o zaman yukarıda bahsedilen ortamın İmralı Kapalı Cezaevinde yaratılması için gerekli adımları atmalıdırlar. **CPT Sayın Öcalan'a uygulanan hücre hapsi rejiminin yukarıda bahsedilenler temelinde gözden geçirilmesini tavsiye eder.**